

Julens hemlighet

Kom låt oss gå till Betlehem och se detta som hänt, det som Herren har låtit oss veta. (Luk. 2:15)

De allra flesta vet att Jesus föddes i Betlehem. Men hur många vet var t.ex. Muhammed eller Buddha föddes? Ingen annan människas födelse har uppmärksammats och firats så som Jesusbarnets födelse. Det har satt sin prägel t.o.m. på den vanliga tideräkningen som ju är uppdelad i tiden före och efter Kristi födelse.

Men vad är det som är så märkligt med Jesu födelse? Blotta ögat ser inte mer än ett litet nyfött barn i en krubba i Betlehem – ett barn likt miljoner andra barn som har fötts här i världen. Visserligen växte barnet upp och blev en stor och ovanlig personlighet, en av mänsklighetens största. Men ändå, så länge vi bara ser honom så, är julens hemlighet fördold för oss.

Herdarna fick genom Herrens ängel inte bara veta att ett barn fötts, utan *vem* detta barn var: ”I dag har en Frälsare blivit född åt er i Davids stad. Han är Messias, Herren”. Det är julens hemlighet. Barnet i krubban är Gud själv. Det är det ofattbart stora som hände och som gör Jesu födelse värd att fira mer än någon annans.

Herdarna trodde på vad Herren hade sagt dem. De fick ögon som såg något mer än ett nyfött människobarn. Hade de nu inte trott på Guds ord om barnet utan i stället tänkt: ”Inte kan väl Gud ligga lindad som en nyfött barn i en krubba?”, så hade de aldrig funnit julens hemlighet. Men de trodde, gick till Betlehem och fann herrarnas Herre och konungarnas Konung.

Jesus är helt och hållet Gud. Samtidigt är han helt och hållet människa precis som vi – fast utan synd. Oupplösligt och oskiljaktigt är dessa två naturer förenade i hans person. Detta är själva förutsättningen för allt det som Jesus sedan gör för vår frälsning. Om man förnekar något av det, förnekar man honom som världens Frälsare. Här går den stora skiljelinjen mellan vad som hör till kristendom och vad som faller utanför.

Nyligen berättades det i en dagstidning om en muslimsk trosbekännare som beviljats medlemskap i Svenska kyrkan. Han bekände att han trodde på Jesus som ett Guds under, men inte att han är Guds Son. På den punkten var han fortfarande en rättrogen muslim. Vad finns egentligen kvar av den kristna julens hemlighet i kyrkor som tolererar sådant? Aposteln Johannes säger: ”Den som har Sonen, han har livet. Den som inte har Guds Son han har inte livet” (1 Joh. 5:12).

Guds Son föddes som människa i Betlehem för att dö på Golgata. Krubban och korset hör ihop. Den helige och rene kom för att ta våra synder på sig och ”i sin kropp” bära dem upp på korsets trä (1 Petr. 2:24). Just därför att han är både Gud och människa har hans död och uppståndelse i syndares ställe en sådan frälsande kraft. I honom är skiljemuren mellan Gud och syndare nedriven och vägen till himlen öppnad.

Så djupt har vi fallit och så hårt sitter vi fast i det onda att Gud själv måste ingripa på detta sätt. Men här ser vi också hur oändligt djupt har Gud har älskat världen. Det vi inte kunde, det gjorde han!

Ty det som lagen icke kunde åstadkomma i det att den var försvagad genom köttet, det gjorde Gud, då han för att borttaga synden sände sin Son i syndigt köttets gestalt och fördömde synden i köttet. (Rom. 8:3)

I Jesus möter vi den ende sanne Guden, den som älskar, handlar, förlåter och upprättar de fallna och förlorade. Ingen annan religion erbjuder människorna en sådan gåva. Alla andra gudar är avgudar.

Luther skrev en gång: ”Jag vet inte av någon annan Gud och vill inte veta av någon annan än detta barn i krubban.” Han hade funnit julens hemlighet och ville inte byta bort den mot något annat i världen. Det blir så för var och en som likt herdarna ger akt på vad Gud säger om det som hände i Betlehem. Må vi alla denna julhelg på nytt bli stilla och lyssna till Guds Ord som avslöjar hemligheten och gör den stor och dyrbar för oss.

*Så må envar nu vara glad
Och gå med herdarna åstad
Att se det under som har skett,
Vad Gud åt människorna gett.*

S.B.

[Lutheranen 4/1991]

Var Paulus på Malta?

Följande artikel är hämtad ur Informationsbrev nr 142 utgett av den tyska bekännelserörelsen ”Inget annat evangelium” (Kein anderes Evangelium), Lüdenscheid, BRD. Artikeln presenterar en ny och intressant teori, framlagd av Heinz Warnecke, som svar på den gamla frågan om det verkligen var vid Malta som Paulus led skeppsbrott under sin fångenskapsresa till Rom. Den lösning som här läggs fram är fullt möjlig och passar väl in i Apostlagärningarnas beskrivning av händelseförloppet. Översatt av J. Fjellander.

”Professorer säger att det är en ’århundradets händelse inom teologin’: En outsider får de sakkunnigas krets att komma på skam genom att påvisa ett hundraårigt misstag beträffande Paulus färd till Rom. För detta enastående verk promoverades han till doktor” (Die Zeit, 23/12-88, s. 33).

Alltsedan bibelkritikens uppkomst har Paulus båtresa från Cesarea till Rom för bibelkritikerna gällt som exempel på Apostlagärningarnas historiska otillförlitlighet; man kunde helt enkelt inte få fram någon rutt som motsvarade de faktiska händelserna. Ön ”Melite” (Apg. 28:1) verkade

omöjlig att finna – Malta var en dålig ersättning.¹

Heinz Warnecke, en man som tidigare bara helt i förbigående intresserat sig för problemet, började nu forska djupare i frågan. Tyngdpunkten i Warneckes forskning är de geografiska angivelserna om Medelhavet och anvisningarna för att segla däri som finns i Homeros verk. Alltså en man av facket, som de – som det sägs – så historiskt intresserade teologerna hade kunnat fråga för länge sedan. Han kan de grekiska fackbegreppen, klimatet och Medelhavets strömmar och medelhavsfararnas många tips tiderna igenom. Och se, Apostlagärningarna visar sig vara en ytterst tillförlitlig källa! Paulus båtfärd låter sig i detalj följas, och ”Melite” återfinns äntligen på den grekiska ön Kephallenia: Warneckes bok ”Paulus verkliga färd till Rom”² påbörjar ett segertåg genom teologins värld. Warnecke blir doktor i protestantisk teologi vid universitetet i Bremen, och avhandlingen ges ut i en ansedd katolsk serie...

Likväl är det förbluffande hur litet principiellt omtänkande som blivit följden. Ännu en gång bevisar en historiker för teologerna de bibliska uppgifternas historiska trovärdighet, vilken ”de historisk-kritiska” teologerna inte lyckats upptäcka. I allmänhet drar sig teologerna tillbaka från sin kritiska ståndpunkt först när den visar sig fullständigt ohållbar. Vore det inte på tiden att från beteckningen ”historisk-kritisk” stryka ”historisk”, så att den egentliga inställningen gentemot Bibeln – kritisk till varje pris – kommer fram?

Trots allt positivt mottagande av Warneckes nya teori kommer en sådan inställning fram redan i förordet av Münster-professorn i NT, Alfred Suhl. Lyckligtvis kunde Suhl i egenskap av seglare genast intyga och bekräfta Warneckes uppgifter. Men hela förordet andas teologisk överlägsenhet, där dock ödmjukhet vore på sin rätta plats. Tydligast kommer det till uttryck i att Suhl skarpt kritiserar Warnecke, eftersom denne vill hålla fast vid att Paulus är författaren till pastoralbrev³. Denna kritik framstår redan mot bakgrund av vad Warnecke har presterat som högst

pinsam och oartig. Men med tanke på otaliga forskare som anser pastoralbrevens vara paulinska framstår den samtidigt som ett mönsterexempel på den arrogans och kritiklusta som många teologer visar.

— — —

Också Agnes Seppelfricke har i sin utförliga framställning i *Die Zeit* visat att det verkligt sensationella i Warneckes verk ligger i den på nytt styrkta historiska trovärdigheten hos Apostlagärningarna och pastoralbrevens, särskilt Titusbrevet.

Men nu till Warneckes argument i detalj. Enligt Apg. 27:12 var målet efter Kreta ”Fenix” som kallas ”Kretas hamn”. En sådan hamn, som motsvarar de geografiska och de andra uppgifterna (lämplig att övervintra i för stora skepp, öppen mot sydväst och nordväst), har det aldrig funnits på Kreta. Dock måste ”Kretas hamn” inte nödvändigtvis vara ”en hamn på Kreta”. Det kan också röra sig om en ”hamn för Kreta”, för Kreta-borna. Den planerade resan ger inte intryck av att vara en färd längs kusten, utan över havet för att övervintra på fastlandet mitt emot Kreta. Och faktiskt existerar det där, på Messeniens⁴ sydspets en ”fenicisk hamn”, vilket Pausanias under det första århundradet e. Kr. berättar för oss.

Skeppet som skulle föra Paulus till Rom seglade först med ”en sydlig vind” längs Kretas kust, rycktes sedan med av en ”virvelstorm” med namnet ”Nordosten” och drevs mot och förbi den lilla ön ”Klauda” i riktning mot ”Syrten” (27:13-20). Seglen revades, drivankaret kastades ut, och i ”vinterovädrets” mörker kastades lasten överbord.

Warnecke visar att det alltid rör sig om precisa sjötermer. En avdrift till Malta är rent allmänt otänkbar, och i synnerhet med tanke på de övriga, noggranna uppgifterna. Warnecke kallar den föreställningen för ”skepparhistorier”. Det som hände skeppet – nämligen att det råkade in i en höstcyklon (lågtrycksvirvel) – är i dag alls ingen sällsynthet mellan Kreta och det grekiska fastlandet, och det finns paralleller redan hos Homeros. Möjligen har

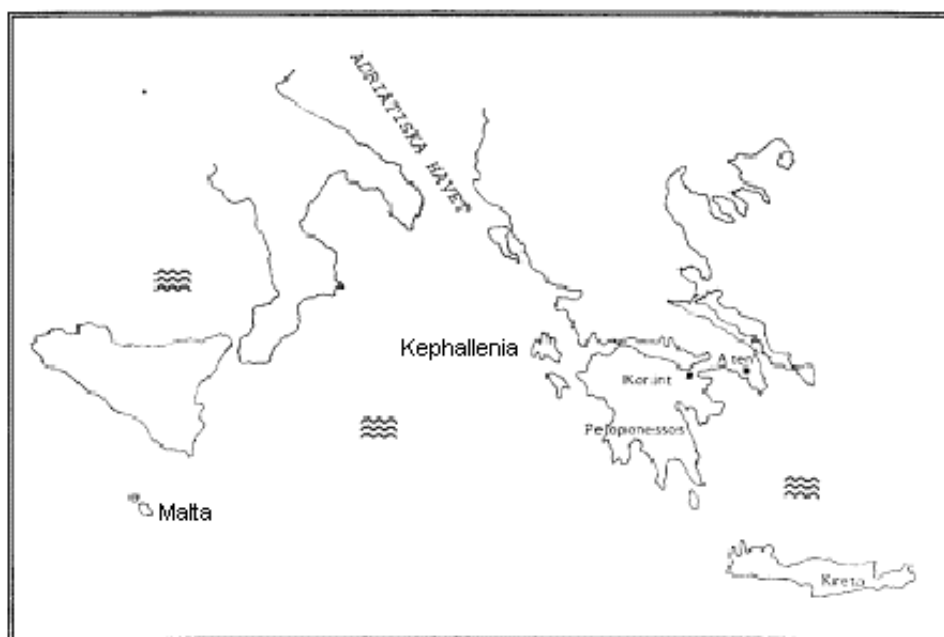
Lukas t.o.m. övertagit hela vändningar från denne.

På grund av beräkningar gjorda utifrån havs- och klimatförhållanden står det fast att skeppet, liksom andra skepp som havererat utanför Västskreta, måste ha drivit till Joniska havet. Det fattas ännu bara själva ön ”Melite” (28:1). Denna ö låg i Adriatiska havet (27:27), var övervintringsplats för ett stort alexandriskt skepp (28:11), hade en ”havsvik” (27:39), en ”landtunga”⁵ (27:41), och havet var grunt utanför (27:28 f). Den hade också ett bestämt vinterklimat med dålig sikt (27:27, 39) samt regn och kyla. Där fruktades huggormen (28:3 f) och dess innevånare kallades ”icke-greker”⁶ (28:2). En del av dessa omvändes till kristendomen genom Paulus missionsarbete. I närheten av landningsstället låg guvernörens residens (28:7), den ”främste mannen” med namnet Publius.

Warnecke visar nu i detalj om samtliga uppgifter att de omöjligen passar in på Malta. Malta ligger inte i Adriatiska havet, styrdes inte av någon ”främste man”, beboddes av greker, inte ”icke-greker”, hade inga huggormar och motsvarar på inget ställe de geografiska angivelserna. Dessa passar däremot så mycket bättre in på en halvö och en vik sydväst om den starkt sönderkluvna ön Kephallenia. Där finns det havsvikar, grunt hav och landtungor; ja, det på grund av mätuppgifterna i Apostlagärningarna erforderliga grunda havet återfinns i den västgrekiska övärlden bara här. Klimatuppgifterna stämmer, ön beboddes faktiskt av ”icke-greker”, styrdes av en ”främste man” som möjligen hette ”Publius Primus”, då den utgjorde en självständig enhet inom senatsprovinsen Akaia. Denne ”främste man” hade sitt residens i närheten av landningsstället, och egendomen var stor nog att kunna försörja långt över 200 personer. Ön är känd för sin sumpfeber, härbärgerar den livsfarliga huggormen och passar också annars i varje avseende in på beskrivningen.

Sammanfattningsvis, för den som läser Warneckes bok finns inget tvivel om att ”Melite” inte är Malta, utan en del av den västgrekiska ön Kephallenia, som redan på Homeros tid var en tillflyktsort för havererade skepp. Att

Malta blev kristet först på trehundralet, medan ön Kephallenia hör till Europas äldsta församlingar och till en början var den enda mellan Rom och Korint, bestyrker detta kraftigt. Den på ön ända in i våra dagar praktiserade ”kristna” ormkulten skulle därigenom kunna förklaras på så vis att det under som skedde där – att Paulus trots ormbettet inte dog – senare vidareutvecklades i den folkliga vidskepelsen.

Thomas Schirrmacher

[^]

1. I äldre bibelöversättningar – som t.ex. i Luthers översättning – står det inte Malta, utan grundtextens ord ”Melite” har behållits. Ö. a.
2. ”Die tatsächliche Romfahrt des Paulus”, Stuttgarter Bibelstudien, 2. Auflage, Verlag katholisches Bibelwerk, Stuttgart 1989.
3. De två breven till Timoteus och Titusbrevet. Ö. a.
4. Forngrekiskt landskap på sydvästra Peloponnesos. Ö. a.
5. I de svenska översättningarna står i allmänhet ”rev”. Grundtextens ord ”di-thalasson” betyder närmast ”(något med) hav på två sidor”, vilket ju skulle kunna vara såväl ett rev som en landtunga. Ö. a.
6. Bibeltexten har ordet ”barbarer”, vilket hos oss betyder ”vilda, grymma människor”, men i grekiskan betyder ”människor som inte talar grekiska”. Ö. a.

Kommentaren

[Lutheranen 4/1991]

Färdiga svar

Det finns idag ett stort behov av samtal kring livsfrågorna. Att det finns en andlig verklighet är något som de flesta erkänner, och man kan samtala om sådana frågor mycket öppnare nu än för tio-femton år sedan. ”Privatreligiositeten” är utbredd.

Teol. dr. Bo Larsson är engagerad i de här frågorna, och han har skrivit en artikel med titeln ”Bekännelsen och privatreligiositeten” i tidskriften ”Tro & liv” nr 1/91. Hans tanke är att vi inte får komma med ”färdiga svar” till dem vi samtalar med, utan vi måste ha ett öppet samtal. Mot slutet sammanfattar han sina tankar så här:

Drastiskt uttryckt: Vill vi även fortsättningsvis mest servera färdigformulerade och dogmatiskt oantastliga svar på frågor som inte särskilt många ställer eller vill vi öppet och lyhört gå in i en process där vi verkligen och inte bara i ord möter andra människor på lika villkor och låter det förtroliga samtalet stå i centrum?

Nej, några svar som är ”dogmatiskt oantastliga” vill Larsson inte ha. Hur vanlig är inte en sådan inställning! ”Kristendom är inte lära, den är liv!” sägs det med eftertryck.

Det är viktigt att vi lär oss känna igen sådana här tankegångar när de på olika sätt dyker upp, särskilt som de uppträder under sken av att vara äkta kristendom. Ty att inte vilja ha ”dogmatiskt oantastliga svar”, dvs. svar i form av gudomligt given lära, det är att inte vilja ha Jesus. Man hör lätt inom sig det avvisande tonfallet i ”oantastliga” svar. Men då bör vi minnas att ”oantastlig” faktiskt betyder ”sann, korrekt, trovärdig”. Den som inte vill ha sådana svar är ingen kristen. Jesus sade: ”Jag är vägen, *sanningen* och livet” (Joh. 14:6) och ”*De ord* som jag har talat till er är *Ande och liv*” (Joh. 6:63).

Så är det. Det finns ingen motsättning mellan läran, bibelordet, och ett fullt och riktigt liv. Tvärtom: Jesu lära ÄR liv och har liv med sig, en livsgemenskap med Gud, först här i tiden och sedan i evigheten.

Men att vi har en bestämd tro – ”färdig” tro om man så vill – innebär inte att vi skall låta bli att lyssna på människor. Så långt kan vi ge Larsson rätt. Vi måste vara uppmärksamma och verkligen försöka sätta oss in i människors situation och försöka förstå dem. Vi får inte uppträda högfärdigt och överlägset som om vi vore så mycket klokare och bättre än andra. Vi är ju själva syndare som fått uppleva trons under i våra liv. Det är ju inte heller våra tankar vi skall förmedla utan Guds tankar om människan. Det kan ske bara med en ödmjuk inställning. Som förebild för samtal om livsfrågorna skall vi ha Jesus själv. Tänk bara på hur varligt och ömsint han samtalade med den samaritiska kvinnan vid Sykars brunn, och ändå smusslade han inte med sanningen om hennes liv och han tog avstånd från samariternas falska tro (Joh. 4:1 ff.).

I citatet ovan ger Larsson även en släng av slevan åt dem som kommer med ”svar på frågor som inte särskilt många ställer”. Här kan man med rätta fråga: Om nu folk inte bryr sig om våra vittnesbörd, skall vi då anpassa oss efter det och i stället börja tala om sådant som de vill höra? Resultatet av det kan bara bli ett: kristendomen blir tunnare och tunnare och till slut obefintlig. Det syns tydligt. I Larssons femsidiga artikel skriver han inte en enda gång med egna ord något som skulle innebära syndernas förlåtelse, försoning med Gud, rättfärdiggörelse eller något sådant. Vad blir kvar, om man utelämnar dessa för kristendomen så avgörande saker?

Evangeliet är i själva verket svaret på en fråga som ingen i utgångsläget ställer. Människan vill inte alls tro att hon är så fallen och hjälplös i sin synd att Gud måste bli människa och dö på ett kors till försoning för hennes synd. Det är bara där Guds Ord och Ande får verka och överbevisa om synd som man på allvar börjar fråga efter något sådant. Och då är det livsviktigt med ett tydligt, kraftigt och

oantastligt svar. Det svaret finns verkligen färdigt i Jesus Kristus som ”kommit för att söka upp och frälsa det som var förlorat” (Luk. 19:10).

J.F.

[^]